

Milieubarometer geeft inzicht in milieubelasting van zwembaden

Tekst: IJdo Groot

In opdracht van Vereniging Sport en Gemeenten heeft Stichting Stimular eind 2015 de gemiddelde milieubelasting van zwembaden berekend. Dit gemiddelde is verwerkt in een benchmark waarmee zwembadexploitanten en gemeenten de milieubelasting van het eigen zwembad kunnen vergelijken met die van andere baden. Deze milieubelasting, waaronder de CO₂-footprint, kan elk zwembad zelf berekenen met de Milieubarometer.

Energiereductie en duurzaamheid worden steeds belangrijkere thema's voor gemeenten en zwembaden. De Milieubarometer van de Stichting Stimular speelt hierop in. De Milieubarometer is een duurzaamheidsmonitor die, eenmaal ingevuld door de zwembadexploitant of -beheerder, de milieukosten en -prestaties van het zwembad in grafieken en kengetallen zichtbaar maakt.

Milieubarometer

VSG stelde in 2013 en de jaren daarna een abonnement op de Milieubarometer gratis beschikbaar voor haar leden. In de afgelopen drie jaar hebben zo'n vijftig zwembaden van de Milieubarometer gebruik gemaakt. De groeiende belangstelling en de in 2016 aan te scherpen milieuwetgeving brengen VSG ertoe ook in 2016 Stimular in

de arm te nemen en het abonnement gratis aan de leden aan te bieden. "VSG doet dat om zwembaden op een relatief eenvoudige wijze inzicht te geven in hun milieubelasting", zegt Willemien Troelstra, coördinator van de benchmark bij Stichting Stimular. "De meeste zwembaden houden wel hun energie- en waterverbruik bij, maar de resultaten worden niet samengevoegd om de totale

milieubelasting te berekenen. Hierdoor weet men niet of elektriciteit, verwarming of water de meeste milieubelasting veroorzaakt. Met de Milieubarometer daarentegen wordt van alle thema's de milieuscore bepaald. Uit een grafiek wordt in één oogopslag duidelijk welk thema het zwaarst telt. Zo is voor een bedrijf dat stadsverwarming of restwarmte gebruikt de warmte minder belangrijk voor de milieubelasting en CO₂-uitstoot dan het thema elektriciteit.”

Als energiezuinige apparatuur wordt ingezet, of de afvalstroom wordt aangepakt, of de warmte-isolatie wordt verbeterd, dan wordt in de Milieubarometer zichtbaar dat de milieubelasting daalt. “Zo kan bijvoorbeeld een zwembadexploitant die een aardgasketel vervangt door een elektrische warmtepomp precies nagaan hoeveel de totale CO₂-uitstoot vermindert.”

Vergelijken

De milieubelasting en CO₂-uitstoot kunnen worden berekend per bezoeker of per vierkante meter badwater. Het voordeel van deze kengetallen is dat het een vergelijking met andere zwembaden mogelijk maakt. “Met een vergelijking tussen zwembaden onderling ziet men hoe het eigen zwembad scoort op het gebied van milieubelasting en waar de prioriteiten liggen voor het boeken van meer milieuwinst. Als men meerdere jaren achter elkaar de Milieubarometer invult, kunnen vergelijkingen worden gemaakt tussen vroeger en nu. Aan de hand van de grafieken en kengetallen kan de zwembadexploitant aan de gemeente of het eigen personeel laten zien hoeveel effect de genomen energiebesparingsmaatregelen op de milieubelasting hebben.”

Deelnemende exploitanten en gemeenten kunnen in de VSG duurzaamheidskringen Zwembaden kennis en ervaringen uitwisselen over genomen of te nemen duurzaamheidsmaatregelen. De resultaten van de Milieubarometer zijn daarbij een mooi aanknopingspunt om de verschillen tussen zwembaden te analyseren en te bespreken. Momenteel zijn twee duurzaamheids-

kringen voor zwembaden actief onder de noemers SamZwem Drenthe en Samenwerkende Zwembaden Zuid-Holland Zuid – bestaande samenwerkingsverbanden van de zwembaden in de respectievelijke regio's. “De Milieubarometer krijgt een meerwaarde als naar aanleiding daarvan informatie wordt gedeeld met anderen”, meent Troelstra. “Hierdoor staat inmiddels bij zowel SamZwem Drenthe als Samenwerkende Zwembaden Zuid-Holland Zuid duurzaamheid hoog op de agenda.”

Delft

Zwembad Kerkpolder in Delft maakt deel uit van de Samenwerkende Zwembaden Zuid-Holland Zuid. “We hoorden van de Milieubarometer via dit samenwerkingsverband”, vertelt Frans Alebregtse, teamleider van Zwembad Kerkpolder. “Door de Milieubarometer in te vullen kunnen we inzicht krijgen in de invloed van onze organisatie op het milieu, waaronder onze CO₂-footprint. Wij zijn zeer betrokken bij het milieu, dus vanuit idealistisch oogpunt kozen we ervoor een startabonnement te nemen. Ook de gemeente liet weten geïnteresseerd te zijn in de ontwikkeling van onze CO₂-footprint.” Sinds een halfjaar wordt de Milieubarome-

ter bijgehouden. Onder meer op het gebied van elektriciteit, warmte, afvalwater, water en bezoekersverkeer worden regelmatig metingen gedaan. “We hadden al eerder energiezuinige apparatuur geïnstalleerd,

“Zwembaden weten vaak niet of elektriciteit, verwarming of water de meeste milieubelasting veroorzaakt”

maar door de Milieubarometer zijn onze ogen geopend voor andere factoren die het milieu belasten. Zo bleek de invloed van afvalstromen verrassend groot. We hebben geconcludeerd dat we afval beter kunnen scheiden, door bijvoorbeeld het afgewerkte frituurvet uit de horeca apart af te voeren en oude tl-buizen niet bij het restafval onder te brengen. Deze maatregelen hebben we al ingevoerd; het plan is versneld led-verlichting in te voeren. Door het bijhou-

Installatie zwembad kerkpolder

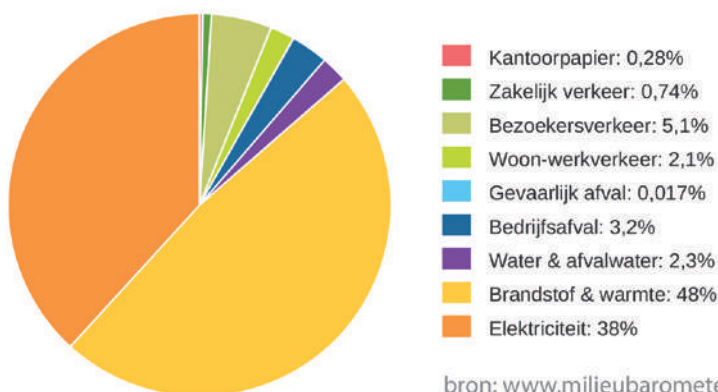

den van de Milieubarometer weten we hoeveel onze CO₂-uitstoot is verminderd door deze maatregelen.”

Een ander voordeel van de Milieubarometer ziet Alebregtse in de mogelijkheid aan te tonen welke energiebesparende maatregelen

in het kader van de nieuwe milieuwetgeving zijn getroffen. “In de loop van dit jaar wordt de milieuwetgeving aangescherpt. Hierdoor zullen zwembaden enkele erkende duurzaamheidsmaatregelen verplicht moeten invoeren. Met de Milieubarometer kun

Verdeling van de Milieubelasting van een gemiddeld zwembad

bron: www.milieubarometer.nl

Duurzaamheidskringen Zwembaden

Voor informatie over (het opstarten van) een duurzaamheidskring kunt u contact opnemen met Rick Brounen, beleidsadviseur bij Vereniging Sport en Gemeenten: r.brounen@sportengemeenten.nl of telefoon 06-835 657 74.

Benchmark

Voor informatie over de resultaten en de benchmark kunt u terecht bij Willemien Troelstra van Stichting Stimular: w.troelstra@stimular.nl of telefoon 010-238 28 24.

je aantonen dat de vereiste maatregelen zijn genomen, mocht een controlerend ambtenaar op de stoep staan.”

Benchmark

In 2013 werd het eerste gemiddelde uitgerekend en werden de beste scores bepaald. Destijds deden vijftien zwembaden mee. Voor de benchmark in 2015 is de deelnemende groep zwembaden ruim twee keer zo groot. “Hierdoor hebben we voldoende gegevens om de milieukengetallen en milieuscores te berekenen per type zwembad”, vertelt Troelstra. “We hebben nu aparte gemiddelden voor binnenbaden, combibaden en multifunctionele accommodaties. In 2015 deden voor het eerst twee openluchtbaden mee. Dat is nog erg mager voor een goede vergelijking, maar we hebben ter inspiratie voor andere openluchtbaden het gemiddelde van de twee baden wel gepubliceerd. We verwachten in de loop van 2016 een realistischer gemiddelde voor openluchtbaden te kunnen publiceren.”

Niet nieuw is dat in een gemiddeld zwembad elektriciteit, aardgas en warmte de grootste milieubelasting en milieukostenposten vormen. “Verrassend is daarentegen dat water en afvalwater slechts 2,5 procent van de milieubelasting vormen. Verrassend is ook dat het woon-werkverkeer van het personeel en het bezoekersverkeer gemiddeld meer milieubelasting opleveren dan het waterverbruik”, constateert Troelstra.

Verschil

Worden van de vier zwembadtypes de milieubelasting per bezoeker en per vierkante meter badwateroppervlak naast elkaar gezet, dan blijkt per type zwembad de

Deelnemen

Bent u geïnteresseerd in een gratis startabonnement op de Milieubarometer?

Zie dan: www.milieubarometer.nl/gratis-startabonnement.

milieubelasting per bezoeker niet veel te verschillen. “Multifunctionele accommodaties scoren slechts acht procent minder milieubelasting dan een binnenbad. Een openluchtbadzwemmer lijkt twintig procent minder milieubelastend te zijn dan een binnenbadzwemmer, maar de openluchtbaden hebben afval en vervoer niet meegerekend. Het verschil met de binnenbaden is dus in werkelijkheid minder groot.”

In de milieubelasting per vierkante meter badwateroppervlak zit wel een duidelijk verschil. De multifunctionele accommodaties kennen een veel hogere milieubelasting per vierkante meter dan de openluchtbaden. “Dit is te verklaren doordat openluchtbaden minder uren per jaar open zijn. Hierdoor is hun totale milieubelasting kleiner.

De combibaden scoren het allerlaagst. Ook in dit geval is dat mede te verklaren doordat de buitengedeelten niet het hele jaar in gebruik zijn. Daarnaast werkt mogelijk mee dat in combibaden doorgaans meer milieusparende technieken zijn toegepast, zoals zonneboilers, WKK-installaties en het gebruik van restwarmte van een fabriek. Door de grootte van de combibaden kunnen investeringen in besparende technieken sneller worden terugverdiend.”

Het gemiddelde en de ranges zijn gepubliceerd op www.milieubarometer.nl/zwembad. Zwembadexploitanten die de Milieubarometer invullen, kunnen daarin hun grafiek en kengetallen naast die van hetzelfde type bad zetten. Dan zien ze per kengetal of ze aan de hoge of lage kant zitten van de range.

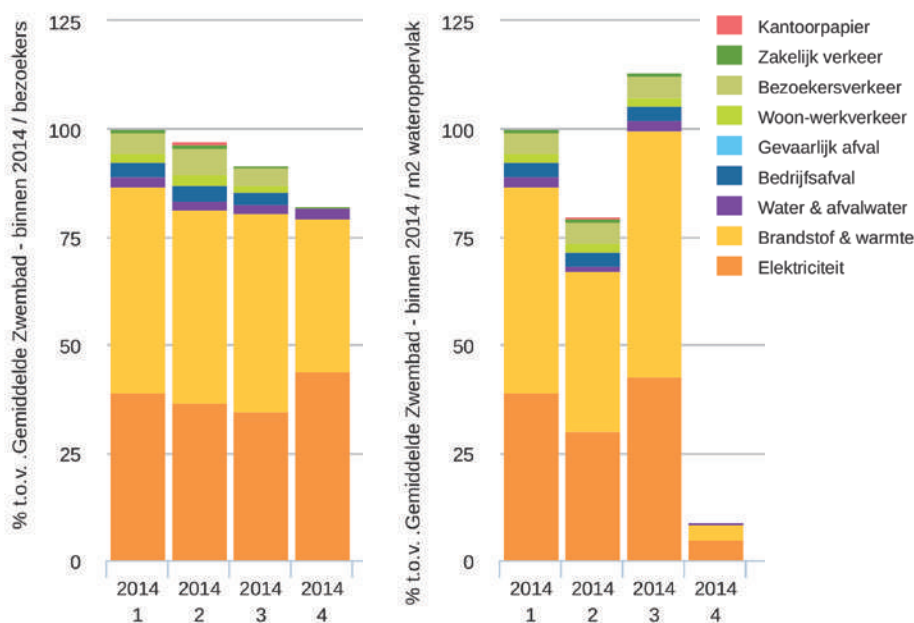
Waddinxveen

Cock Rehorst, bedrijfsleider van Gouwebad De Sniep in Waddinxveen, vult sinds vorig jaar de Milieubarometer in. Dit jaar maakt hij voor de tweede keer een totaalberekening die via de benchmark kan worden vergeleken met de gegevens van andere combibaden. Om een goede vergelijking te

kunnen maken zou Rehorst graag wat meer details over onder meer activiteiten in de benchmark willen zien. “Het is voor mij lastig gegevens met elkaar te vergelijken als je niet weet welke activiteiten een zwembad organiseert. Het maakt voor het energieverbruik uit of in een zwembad bijvoorbeeld gehandicaptenzwemmen wordt georganiseerd, en hoe vaak. Het badwater moet in dit geval een paar graden warmer zijn dan voor andere doelgroepen. Kengetallen alleen zeggen dus niet genoeg.”

De kennis- en ervaringsuitwisselingen tijdens de duurzaamheidskringen bieden Rehorst soelaas. “In gesprek met collega's kun je ingaan op deze details. Ook kun je met de gegevens uit de Milieubarometer in de hand opvallende verschillen in energieverbruik en CO₂-uitstoot bespreken. Je kunt bovendien bij elkaar nagaan welke energiezuinige maatregelen veel opleveren en welke minder.”

Milieuscore Binnen-, Combi, Multifunctie-, Openluchtbaden

Verder lezen...

Op het Visie & Beleidsplein op www.sportengemeenten.nl kunt u de volgende documenten downloaden:

‘Infomil (2014). Maatregelentabel zwembaden 2014’ bij *Accommodatiebeleid, duurzaamheid*

‘Platform duurzame huisvesting (2014). Infographic prestatiecontracten voor opdrachtgevers’ bij *Accommodatiebeleid, duurzaamheid*

‘RVO Nederland (2015). Verduurzaming sportaccommodaties’ bij *Accommodatiebeleid, duurzaamheid*

Algemene informatie over energiebesparing, goede voorbeelden en de lijst van erkende energiebesparende maatregelen voor de sport- en recreatiebranche vindt u op www.infomil.nl/energie.